

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 28. maj 2013.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 28. maja 2013.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG ZA IZDAVANJE NALOGA
SUBPOENA SVETOZARU ANDRIĆU**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Vlada Republike Srbije

posredstvom Ambasade Republike
Srbije
u Nizozemskoj, Haag

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu za izdavanje naloga *subpoena*: general Svetozar Andrić" (dalje u tekstu: Zahtjev), koji je 29. aprila 2013. podnio optuženi i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Kontekst i argumentacija

1. Optuženi u Zahtjevu traži, na osnovu pravila 54 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), da Vijeće izda nalog *subpoena* kojim će obavezati Svetozara Andrića da svjedoči u ovom predmetu 19. jula 2013.¹ Optuženi tvrdi da je preduzeo razumne korake da obezbijedi Andrićevo dobrovoljnu saradnju, ali da u tome nije uspio.² On tvrdi da je njegov tim odbrane u više navrata kontaktirao Andrića, koji "dosljedno i uporno odbija ne samo da svjedoči nego i da dostavi pismenu izjavu koja bi se mogla ponuditi na osnovu pravila 92*bis*".³

2. Optuženi tvrdi da postoje razumne osnove da smatra da Andrić posjeduje informacije koje su relevantne za njegov predmet i koje mu mogu bitno pomoći u odbrani.⁴ Optuženi tvrdi da je Andrić, koji je bio komandant Birčanske brigade od maja 1992. godine i koji je u julu 1995. godine postao načelnik Štaba Drinskog korpusa, autor nekoliko dokumenata na koje se Tužilaštvo oslanja kako bi pokazalo da je postojao udruženi zločinački poduhvat da se "protjeraju Muslimani i da se pritom počine zločini".⁵ U tom pogledu, optuženi ukazuje na dva dokumenta čiji je autor Andrić, koja su prihvaćena kao dokazni predmeti tužilaštva u ovom predmetu a upućuju na: (1) potrebu da se organizuje i koordinira "izmještanje" žena i djece, bosanskih Muslimana; (2) smještanje "vojno sposobnih" muškaraca, bosanskih Muslimana u logore za razmjenu zarobljenika; i (3) paljenje sela bosanskih Muslimana.⁶ Optuženi tvrdi da bi Andrić mogao objasniti da ti dokumenti upućuju na zahtjeve seljana za

¹ Zahtjev, par. 1, 21.

² Zahtjev, par. 4–5.

³ Zahtjev, par. 4, Dodatak A.

⁴ Zahtjev, par. 6, 14.

⁵ Zahtjev, par. 7–8.

⁶ Zahtjev, par. 9–11, gdje se upućuje na P3055 (Naredenje Birčanske brigade, 28. maj 1992.) i P3162 (Izvjestaj Prve birčanske pješadijske brigade, 2. mart 1993.).

relokaciju, a ne na "prisilna protjerivanja" i da je paljenje objekata u zonama borbenih dejstava vršeno samo selektivno i u legitimne vojne svrhe.⁷

3. Optuženi dalje tvrdi da bi Andrić kao komandant brigade u istočnoj Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BiH) mogao posvjedočiti da "nije bilo plana da se protjeraju" bosanski Muslimani s tog područja, da nije bio svjestan nikakvih uputstava ni stavova optuženog da bosanske Muslimane treba protjerati i da je optuženi naprotiv "više puta potvrdio da treba poštovati prava civila".⁸ U vezi s događajima u Srebrenici, optuženi tvrdi da je Andrić 14. jula 1995. izdao naređenje da se "zarobljeni i razoružani Muslimani smjeste u prikladne objekte koji mogu biti čuvani" i da se od njega očekuje da u svom svjedočenju kaže da je to naređenje izdato u cilju bezbjednog čuvanja zarobljenika i da zna da nije bilo plana za pogubljenje zarobljenika iz Srebrenice.⁹

4. U vezi s uslovom potrebe, optuženi tvrdi da su informacije od Andrića potrebne budući da je on kao autor tih "značajnih dokumenata" jedina osoba koja može objasniti njihov smisao i namjeru kako bi se otklonili "netačni zaključci i konotacije na osnovu tih dokumenata" koje sugerije tužilaštvo.¹⁰ Kako tvrdi opruženi, potreba Andrićevog svjedočenja povećana je odbijanjem generala Radislava Krstića da svjedoči u ovom predmetu.¹¹ Optuženi zaključuje da je uvjeren da bi mu Andrićevo svjedočenje bilo od pomoći budući da je Andrić u razgovorima s tužilaštvom dosljedno tvrdio da "nije učestvovao ni u kakvim zločinima, uključujući protjerivanja i ubistva".¹²

5. Tužilaštvo je e-mailom od 13. maja 2013. obavijestilo Vijeće da neće odgovoriti na Zahtjev.

II. Mjerodavno pravo

6. Pravilo 54 Pravilnika predviđa da pretresno vijeće može izdavati naloge *subpoena* "koji su potrebni za vršenje istrage ili pripremu i vođenje suđenja". Nalog *subpoena* se smatra

⁷ Zahtjev, par. 10–11.

⁸ Zahtjev, par. 12.

⁹ Zahtjev, par. 13 i Dodatak B.

¹⁰ Zahtjev, par. 15.

¹¹ Zahtjev, par. 16. Vijeće napominje da Zahtjev pogrešno upućuje na potrebu svjedočenja generala Živanovića.

¹² Zahtjev, par. 17.

"potrebnim" u smislu pravila 54 ukoliko je pokazana legitimna forenzička svrha pristupa informacijama:

Strana koja prije ili za vrijeme suđenja podnosi molbu za izdavanje takvog naloga ili subpoene morala bi pokazati razumnu osnovu za svoje vjerovanje da postoji velika vjerovatnost da joj potencijalni svjedok pruži informacije koje će joj bitno pomoći u izvođenju dokaza u vezi sa jasno definisanim pitanjima koja se odnose na predstojeće suđenje.¹³

7. Da bi se ispunio uslov legitimne forenzičke svrhe, može biti potrebno da podnosilac zahtjeva predoči informacije o određenim faktorima kao što su položaj koji je potencijalni svjedok zauzimao u odnosu na događaje o kojima je riječ, odnose koji su eventualno postojali između svjedoka i optuženog, svaku mogućnost koju je svjedok imao da posmatra te događaje, te svaku izjavu koju je svjedok dao tužilaštvu i drugim osobama u vezi s njima.¹⁴

8. Čak i ako se pretresno vijeće uvjerilo da je podnosilac zahtjeva ispunio uslov legitimne svrhe, izdavanje naloga *subpoena* može biti neprimjereno ako je do tražene informacije moguće pribaviti drugim sredstvima.¹⁵ Konačno, podnosilac zahtjeva mora pokazati da je uložio razumne napore da obezbijedi dobrovoljnu saradnju potencijalnog svjedoka, ali da u tome nije bio uspješan¹⁶

9. Nalozi *subpoena* ne smije se izdavati olako budući da za sobom povlače upotrebu prisilnih mjera i mogu dovesti do nametanja krivičnih sankcija.¹⁷ Diskreciono ovlaštenje pretresnog vijeća za izdavanje naloga *subpoena* je prema tome potrebno kako bi se obezbijedilo da se mehanizam prisile naloga *subpoena* ne zloupotrebljava i/ili koristi kao dio procesne taktike.¹⁸ U suštini, nalog *subpoena* treba smatrati metodom krajnjeg sredstva.¹⁹

¹³ *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Odluka po molbi da se izdaju subpoene, 1. juli 2003. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić*), par. 10; *Tužilac protiv Halilovića*, predmet br. IT-01-48-AR73, Odluka u vezi s izdavanjem naloga *subpoena*, 21. juni 2004. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Halilović*), par. 6; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu dodeljenih branilaca da Tony Blair i Gerhard Schröder svedoče i da se s njima pre svedočenja obavi razgovor, 9. decembar 2005.

¹⁴ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 11; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 40.

¹⁵ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 7; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 41.

¹⁶ *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga *subpoena ad testificandum*, 11. februar 2009., par. 7; *Tužilac protiv Simbe*, predmet br. ICTR-01-76-T, Odluka po zahtjevu odbrane za izdavanje naloga *subpoena* svjedoku SHB, 7. februar 2005., par. 3.

¹⁷ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; *Tužilac protiv Brdanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-AR73.9, Odluka po interlokutornoj žalbi, 11. decembar 2002., par. 31.

¹⁸ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6, 10.

III. Diskusija

10. Vijeće prije svega smatra da je optuženi preduzeo razumne korake da obezbijedi Andrićevu dobrovoljnu saradnju davanjem iskaza u svojstvu svjedoka u ovom predmetu, ali da u tome nije uspio.²⁰

11. Kako je gore navedeno, da bi ispunio uslov potrebe za izdavanjem naloga *subpoena*, podnosilac zahtjeva mora pokazati da ima razumnog osnova za uvjerenje da postoje dobri izgledi da će svjedok moći pružiti informacije koje će bitno pomoći njegovoj odbrani u vezi s jasno definisanim pitanjima koja su relevantna za njegovo suđenje.²¹ Nakon što je ocijenilo predviđeni sadržaj Andrićevog svjedočenja, kako je ukratko izložen u Zahtjevu, Vijeće je uvjereni da je ono relevantno za više pitanja u predmetu protiv optuženog. Od Andrića, kao komandanta Birčanske brigade od maja 1992. godine, koji je 14. jula 1995. postavljen za načelnika Štaba Drinskog korpusa,²² očekuje se da razjasni smisao i značaj dokumenata čiji je autor koji su prihvaćeni kao dokazni predmeti tužilaštva u ovom predmetu, a koji se odnose na (1) potrebu da se organizuje i koordinira "izmještanje" žena i djece, bosanskih Muslimana; (2) smještanje "vojno sposobnih" muškaraca, bosanskih Muslimana u logore za razmjenu zarobljenika; i (3) paljenje sela bosanskih Muslimana; (4) smještanje zarobljenih i razoružanih Muslimana iz Srebrenice u prikladne objekte koji mogu biti čuvani.²³

12. Ova pitanja tiču se odgovornosti optuženog za krivična djela za koja se tereti, počinjena, prema navodima, na osnovu udruženog zločinačkog poduhvata za trajno uklanjanje stanovnika, bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata sa teritorija BiH na koje su pretendovali bosanski Srbi (dalje u tekstu: Sveobuhvatni UZP) i navodnog udruženog zločinačkog poduhvata za eliminisanje bosanskih Muslimana iz Srebrenice lišavanjem života

¹⁹ V. *Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-PT, Odluka po dodatnom podnesku tužilaštva u vezi sa zahtevom tužilaštva od 3. juna 2005. za izdavanje naloga *subpoena*, povjerljivo i *ex parte*, 16. septembar 2005., par. 12. "[T]akve mere treba primenjivati oprezno i samo ako na raspolaganju ne stoje druge, manje nametljive mere, koje bi verovatno obezbjedile efekat koji datom merom pokušava da se postigne".

²⁰ V. Zahtjev, par. 4–5, Dodatak A.

²¹ Odluka u predmetu *Krstić*, par. 10; Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6. V. takođe Odluka u predmetu *Milošević*, par. 38.

²² V. P4914 (Izvjestaj vještaka Richarda Butlera pod naslovom "Iskaz o događajima u Srebrenici - Operacija 'Krivaja 95' (revizija)", 1. novembar 2002.), str. 22.

²³ Zahtjev, par. 6–15.

muškaraca i mladića iz Srebrenice i prisilnim premještanjem preostalog stanovništva (dalje u tekstu: UZP u vezi sa Srebrenicom).²⁴ U skladu s tim, Vijeće konstatuje da se informacije tražene od Andrića tiču jasno definisanih pitanja koja su relevantna za predmet protiv optuženog.

13. Vijeće podsjeća da svjedočenje koje se traži putem izdavanja naloga *subpoena* mora biti od "bitne pomoći", a ne samo od pomoći ili od neke pomoći.²⁵ Drugim riječima, on mora biti od "suštinske ili znatne pomoći" optuženom u odnosu na neko jasno definisano pitanje koje je relevantno za suđenje.²⁶ Vijeće napominje da se, prema Zahtjevu, od Andrića očekuje da u svom svjedočenju kaže da dokumenti čiji je autor upućuju na dobrovoljne zahtjeve za relokacijom seljana i da nije bilo plana za prisilno protjerivanje bosanskih Muslimana iz opština BiH i drugo, da paljenje objekata u zoni borbenih dejstava vršeno samo u legitimne vojne svrhe.²⁷ Pored toga, od Andrića se očekuje da u svom svjedočenju kaže da kad je riječ o navodnom UZP-u u vezi sa Srebrenicom nije bio svjestan nikakvog plana za pogubljenje zarobljenika iz Srebrenice i da je izdao naređenje da se osigura bezbjedno čuvanje zarobljenika.²⁸ Vijeće je stoga uvjeren da će Andrićevo predviđeno svjedočenje bitno pomoći optuženom u odnosu na ta jasno definisana pitanja relevantna za njegov predmet i da je optuženi ispunio uslov legitimne forenzičke svrhe.

14. Vijeće podsjeća da, čak i ako se uvjerilo da je podnosilac zahtjeva ispunio uslov legitimne svrhe, izdavanje naloga *subpoena* može biti neprimjereno ako se tražene informacije mogu pribaviti drugim sredstvima. Kad je riječ o navodnom Sveoubuhvatnom UZP-u, Andrić je autor više dokumenata koji su prihvaćeni kao dokazni predmeti tužilaštva. Na primjer, dokazni predmet P3055 je naređenje Teritorijalnoj odbrani Zvornika od 28. maja 1992. potpisano od strane Andrića kao komandanta Birčanske brigade da "izmještanje muslimanskog stanovništva mora biti organizovano u saradnji s opštinama kroz koje prolaze. Mogu se izmjestiti samo žene i djeca, a vojnosposobne muškarce smjestiti u logore za

²⁴ Treća izmijenjena optužnica, par. 9–14, 20–24, 41–75.

²⁵ Odluka po zahtjevu optuženog za izdavanje naloga *subpoena* Karolosu Papouliasu, 23. oktobar 2012. (dalje u tekstu: Odluka u vezi s Papouliasom), par. 15; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 39 (naglasak u izvornom tekstu).

²⁶ V. Odluka u vezi s Papouliasom, par. 15; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 39, gdje se poziva na Odluku u predmetu *Krstić*, par. 11.

²⁷ Zahtjev, par. 9–12.

²⁸ Zahtjev, par. 13.

razmjenu".²⁹ Drugo naređenje potpisano od strane Andrića 31. maja 1992. je dokazni predmet P3240, koji se odnosi na uspostavljanje logora u Vlasenici na osnovu odluke Srpske autonomne regije Birač "kojim se reguliše izmještanje muslimanskog stanovništva" sa te teritorije.³⁰ Drugi svjedoci, iako je od njih traženo da se izjasne o tim dokaznim predmetima, nisu mogli potvrditi značenje ovih dokumenata.³¹ Andrić kao autor ovih naređenja ima jedinstvenu mogućnost da svjedoči o značenju i kontekstu tih dokumenata, a to nije moguće obezbijediti drugim sredstvima.

15. Kad je riječ o navodnom UZP-u u vezi sa Srebrenicom, Andrić ima jedinstvenu mogućnost da svjedoči o značenju naređenja koje je izdao da se zarobljeni bosanski Muslimani smjeste u "prkladne objekte" koji mogu biti čuvani sa manje ljudstva, kao i o odsustvu plana da se pogube zarobljenici iz Srebrenice.³² Vijeće je stoga uvjereno da Andrićevo svjedočenje u vezi sa značenjem dokumenata koje je potpisao, a koji se tiču navodnog Sveobuhvatnog UZP-a i navodnog UZP-a u vezi sa Srebrenicom nije moguće obezbijediti drugim sredstvima. Poseban razlog za to predstavlja činjenica da je Krstić, koji je bio Andrićev prethodnik na položaju načelnika Štaba Drinskog korpusa, odbio da svjedoči u ovom predmetu nakon što mu je izdat nalog *subpoena* zbog čega se protiv njega vodi krivični postupak za nepoštovanje Međunarodnog suda.³³

16. Iz gorenavedenih razloga, Vijeće se uvjerilo da je optuženi ispunio uslove za izdavanje naloga *subpoena*, na osnovu pravila 54, za Andrićevo svjedočenje 19. jula 2013. Budući da je razlog koji je Andrić iznio za svoje odbijanje da svjedoči bio njegov strah od samookrivljanja,³⁴ Vijeće ga podsjeća da će mu kao svjedoku pred Međunarodnim sudom biti pružena zaštita protiv samookrivljanja u skladu s pravilom 90(E) Pravilnika koje

²⁹ P3055 (Naređenje Birčanske brigade, 28. maj 1992.).

³⁰ P3240 (Naređenje Birčanske brigade, 31. maj 1992.).

³¹ V. npr. Martin Bell, T. 9937–9938 (15. decembar 2010.); Reynaud Theunens, T. 17133–17134 (21. juli 2011.); Savo Čeliković, T. 33562–33563, 33569 (13. februar 2013.); Milenko Staanić, T. 34022–34024 (19. februar 2013.).

³² Zahtjev, par. 13 i Dodatak B.

³³ V. *U predmetu za nepoštovanje Suda protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-95-5/18-R77.3, Nalog umjesto optužnice, 27. mart 2013.

³⁴ Zahtjev, Dodatak A.

obezbjeduje da svjedok može svjedočiti na nekom drugom suđenju bez straha da će to svjedočenje biti upotrijebljeno protiv njega u nekom kasnijem postupku.³⁵

IV. Dispozitiv

17. Iz gorenavedenih razloga, Vijeće na osnovu člana 29 Statuta Međunarodnog suda i pravila 54 Pravilnika, ovim **ODOBRAVA** Zahtjev, i:

- a. **NALAŽE** Sekretarijatu Međunarodnog suda da preduzme razumno potrebne mjere kako bi se obezbijedilo da se ova Odluka, Nalog *subpoena* i Nalog Vladi Republike Srbije koji se odnosi na ovo pitanje neodložno proslijede Vladi Republike Srbije; i
- b. **TRAŽI** od Službe za žrtve i svjedoke Međunarodnog suda da pruži svu potrebnu pomoć u provođenju ove Odluke.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je tekst na engleskom mjerodavan.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsedavajući

Dana 28. maja 2013.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

³⁵ Odluka po zahtjevu optuženog za izdavanje naloga *subpoena* Radivoju Miletiću, 9. maj 2013., par. 16.